

25.02.2026

Høring - Forslag til endringer i regelverket om miljø- og kulturkriminalitet

Norges museumsforbund takker for invitasjonen til å gi høringsinnspill på forslag til endringer i regelverket om miljø- og kulturkriminalitet. Det er særlig kultur-delen av denne som er relevant for Museumsforbundet å kommentere, men flere av våre medlemmer arbeider også med natur og miljø slik at deler av disse forslagene kan være relevante. For museer som forvalter, drifter eller har skjøtsel i områder som er fredet eller omfatter automatisk fredede kulturminner, vil mange av disse også kunne involvere miljøkriminalitet. Dette kan skje gjennom ferdsel med motoriserte kjøretøy eller tiltak som ikke har vært varslet. Derfor er det viktig at det etableres en kobling til etablerte straffereaksjoner knyttet til plan- og bygningslovgivningen og motorferdselloven. Museumsforbundet mener at Klima- og miljødepartementet i høringsnotatet gir gode beskrivelser av de utfordringer som oppleves knyttet til kulturkriminalitet og har gode refleksjoner rundt hvilke utfordringer det er og hvilke konsekvenser kulturkriminalitet har for kulturminner og kulturmiljøer. Det er viktig at departementet erkjenner at konsekvensene ved ødeleggelse av kulturmiljøer både er irreversible, omfattende og uerstetelige. De bøter og den straff som normalt gis i da er ikke av et omfang som bidrar til å hindre kulturkriminalitet.

Særlig for museene vil den tette koblingen mellom menneske og natur være et sterkt argument for at straffenivået for miljøkriminalitet legges høyt. Det er umistelige ressurser som går tapt uavhengig av om det er natur- eller kulturmiljø som skades. Signaleffekten av høye bøter vil derfor være et av de viktigste virkemidlene vi har for å forebygge miljø- og kulturkriminalitet.

Norges museumsforbund støtter derfor forslagene til endringer i 10.1. Straffelovens § 242 Kulturkriminalitet. Vi støtter også forslaget i 10.10 Kulturminneloven om ny § 27.

I tillegg til dette, støtter vi forslaget i 10.4. Internkontrollforskriften § 5 nytt sjette avsnitt som omhandler innførsel, utførsel, besittelse av truede arter av fauna og flora (CITES-forskriften) og forskrift 19. juni 2015 nr. 716 om fremmede organismer supplerende bestemmelser om internkontroll.

Kulturminnelovens §§ 23 og 23a er knyttet til ulovlig handel med kulturminner og beskrives i høringen som «et uoversiktlig felt, fordi handelen og kriminalitet gjerne krysser grensene og kan være knyttet til organisert kriminalitet». Paragrafene svarer ut UNESCOs 1970 og UNIDROIT-konvensjoner som Norge har ratifiser. Disse trenger også nivå på sanksjoner som kan virke preventivt. Dette området er utelatt i forslaget til ny kulturmiljølov og Museumsforbund er opptatt av at dette feltet ivaretas med nytt lovforslag fremover. Dette er særlig viktig i en tid med krig og angrep på kulturminner flere steder i verden, også i Europa.